

Besluit

Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie aan de opleiding hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Nederland, Engels, Duits, Frans, Fries, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Maatschappijleer, Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Wiskunde, Biologie, Natuurkunde, Scheikunde, Gezondheidszorg en Welzijn en Omgangskunde van de NHL Hogeschool alsmede strekkende tot het geven van een advies aangaande het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift.

datum	29 juli 2016
onderwerp	Gegevens
Besluit	Naam instelling : NHL Hogeschool
accreditatie	Datum aanvraag : 29 april 2016
hbo-bachelor	Graad opleiding : Bachelor of Education
Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad van de NHL Hogeschool (004776 t/m 004791)	Varianten opleiding : deeltijd, voltijd
ons kenmerk	Afstudeerrichtingen : algemeen vormend onderwijs en beroepsgericht onderwijs – in ontwikkeling
NVAO/20161663/LL	Bijkomend : Pedagogisch Didactisch Getuigschrift
bijlagen	Locaties opleiding : Groningen, Leeuwarden
	Datum goedkeuren panel : 28 oktober 2015
	2 Datum locatiebezoeken : 27 t/m 30 oktober 2015
	Datum visitatierapport : April 2016
	Instellingstoets kwaliteitszorg : ja, positief besluit van 28 juli 2015

hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad (240 EC)

in:

Nederlands
Engels
Duits
Frans
Fries
Aardrijkskunde
Geschiedenis
Maatschappijleer
Algemene Economie
Bedrijfseconomie
Wiskunde
Biologie
Natuurkunde
Scheikunde
Gezondheidszorg en Welzijn
Omgangskunde

Beoordelingskaders

Beoordelingskader voor de uitgebreide opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 36791).

Protocol PDG en educatieve minor, 28 april 2014 (www.nvao.net)

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in het visitatierapport deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden het panel de kwaliteit van de opleiding voldoende heeft bevonden. Het visitatierapport geeft de bevindingen en overwegingen weer van het panel over de bacheloropleiding Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad in Nederlands, Engels, Duits, Frans, Fries, Aardrijkskunde, Geschiedenis, Maatschappijleer, Algemene Economie, Bedrijfseconomie, Wiskunde, Biologie, Natuurkunde, Scheikunde, Gezondheidszorg en Welzijn en Omgangskunde van de NHL Hogeschool. Een deel van het panel overlapt met de andere panels die zijn ingezet binnen dit cluster. Een positief advies is uitgebracht aangaande het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift.

Advies van het visitatiepanel aangaande de opleidingen

In oktober 2015 zijn de zestien bestaande hbo-bachelor tweedegraads lerarenopleidingen van de NHL Hogeschool te Leeuwarden bezocht door een visitatiepanel. Alle opleidingen verzorgen een voltijd- en een deeltijdvariant. Het panel beoordeelt alle opleidingen als voldoende.

Beoogde eindkwalificaties, standaard 1

De eindkwalificaties voor de tweedegraads lerarenopleidingen van de NHL zijn duidelijk afgeleid van de landelijke kaders. De kwalificaties sluiten aan op de SBL¹-competenties (inhoud en oriëntatie) en op de Dublin-descriptoren (niveau). De vakspecifieke competenties zijn per opleiding specifiek uitgewerkt naar gedragsindicatoren op drie niveaus (propedeutische, hoofd- en afstudeerfase). De aansluiting op internationale eisen is afgedekt via de landelijke eindkwalificaties en het landelijke ADEF-overleg.

De opleidingen houden goed voeling met het regionale werkveld over de afstemming van de eindkwalificaties op de regio-specifieke beroepseisen. Het panel is van mening dat de opleidingen een steviger eigen profilering kunnen opstellen en uitdragen, ook buiten de eigen regio. Belangrijk daarbij is een duidelijke afbakening en balans tussen de generieke en de opleidings specifieke benadering binnen iedere opleiding. Ook de visie op internationalisering, ICT-didactiek en onderzoek kan meer specifiek worden uitgewerkt. Belangrijk aandachtspunt is de duidelijke vastlegging van het beoogde bachelorniveau in de competentieset door scherpere indicatoren voor het gewenste niveau op te nemen in de competentiebeschrijvingen en in de prestatie-indicatoren, bijvoorbeeld voor de gewenste theoretische diepgang en voor de hantering van (wetenschappelijke en vakdidactische) literatuur bij reflectie en onderbouwing van het handelen als leraar.

Programma, standaard 2 tot en met 5

Het panel heeft opleidingen aangetroffen die te maken hebben met veel veranderingen, zowel organisatorisch als inhoudelijk (herziening van de onderwijsprogramma's en ontwikkeling van eigen beleid op veel fronten). Veel veranderingen zijn gaande en worden gedragen door gemotiveerde docenten. De aandacht voor onderzoeksvaardigheden is

¹ SBL: Stichting Beroepskwalificaties Lerarenopleidingen

Pagina 3 van 18 aangescherpt met de opzet van een de leerlijn onderzoek en ondersteunende professionaliseringstaken die de schakel vormen tussen onderzoek, didactiek, vakdidactiek en de vakinhoud. Deze lijn moet nog verder ontwikkelen richting het vierde studiejaar. Het panel vindt dit een waardevolle ontwikkeling. De koppeling tussen de professionaliseringslijn, generieke en vakspecifieke onderdelen en de uitwerking via professionaliseringstaken geven meer samenhang tussen theorie- en praktijkonderdelen.

De opleidingen hebben de programma's afgestemd op de landelijke kennisbases en kennistoetsen. Opleidingen hanteren gangbare literatuur en vaak ook actuele onderwerpen en ontwikkelingen in het vakgebied. De opleidingsprogramma's hebben een logische opbouw qua vakkennis, vakdidactiek, onderzoeklijn en ICT-leerlijn. Ze zijn gericht op de kennis en kunde die nodig zijn voor de beroepspraktijk. De opleidingsprogramma's zijn sterk gericht op de handelingsbekwaamheid van leraren, al zijn deeltijdalumni kritischer over de pedagogische basis en de wijze waarop hen geleerd is om te gaan met leerlingen. Het panel adviseert de aandacht voor theoretische diepgang te versterken om de reflectie op en de onderbouwing van het handelen te verstevigen.

De reflectie en het beroepsmatig handelen kan meer expliciet worden gekoppeld aan hbo-niveau-indicatoren. Het panel is positief over de vernieuwing van de curricula; wel is verdere doorontwikkeling van de nieuwe opzet van het curriculum nodig. Het panel constateert dat er verschillen zijn in de mate waarin de curriculumvernieuwing is doorgevoerd. Bij de taalopleidingen lijkt de transitie minder ver gevorderd.

Voor meer gezamenlijke aanpak en uitstraling is het nodig dat voor alle lerarenopleidingen het centrale opleidings-didactische concept helder wordt uitgewerkt en dat duidelijk wordt hoe iedere opleiding daar specifieke invulling aan geeft in relatie tot het eigen vakgebied. De elementen hiervoor zijn weliswaar aanwezig binnen de rijke leeromgeving die wordt geboden, maar het panel adviseert de didactische visie spoedig uit te werken en af te stemmen met de onderwijspraktijk en zodoende aan te sturen op het bereiken en uitstralen van meer gezamenlijkheid.

De tweedegraads lerarenopleidingen investeren in gevarieerde leerroutes om een brede populatie studenten te interesseren voor het leraarsvak. De opleidingen investeren in intakegesprekken om een goede match te krijgen tussen de verwachting van een aspirant-student en de eisen die de opleidingsprogramma's stellen. De criteria voor de aanvraag van vrijstellingen zijn aangescherpt. Dit vindt het panel een goede ontwikkeling om de juiste en goed gemotiveerde studenten binnen te krijgen die goede uitgangspunten hebben om het gewenste niveau te bereiken.

De invoering van de twee afstudeerrichtingen is bij veel opleidingen nog in ontwikkeling. Alle opleidingen, waarvoor conform landelijke afspraken twee afstudeerrichtingen bestaan, voeren beide richtingen door. De opleiding Omgangskunde voert één afstudeerrichting in, aangezien het betreffende vakgebied alleen in het (v)mbo wordt verzorgd.

Personeel, standaard 6

De lerarenopleidingen worden verzorgd door enthousiaste en (vak)kundige docententeams. Studenten zijn enthousiast over de kunde en over de toegankelijkheid van docenten. Docenten verzetten veel werk en voeren verbeteringen door en er gaat veel aandacht uit naar professionalisering. De prioritering in inzet van docenten is niet altijd helder. Er is genoeg facilitering, maar de sturing is niet sterk. Het panel heeft een overkoepelende

Pagina 4 van 18 prioritering en spiegeling aan gewenste docentkwaliteiten gemist. In 2015 is daar in het meerjarenpersoneelsplan een begin mee gemaakt, maar dit is nog niet volledig uitgewerkt. Het panel adviseert gericht te sturen op professionalisering in onderzoeksvaardigheden en daarbij heldere criteria op te stellen voor de rol van praktijkonderzoekbegeleider en -beoordelaar. Ook naar de scholing op het gebied van toetsing en ICT kan meer sturing uitgaan. De inzet van personeel kan duidelijker worden gestuurd vanuit de PDCA-cyclus en evaluatie uitkomsten. Het panel is positief over de actie van het management om extra formatieruimte te creëren voor werving van nieuw personeel en verlichting van de werkdruk.

Voorzieningen, standaard 7 en 8

De lerarenopleidingen zijn adequaat gehuisvest en uitgerust. De voorzieningen zijn toereikend voor de verzorging van het onderwijs. Men heeft oog voor de groei van de aantallen studenten en de benodigde uitbreiding van voorzieningen. Met name de exacte opleidingen beschikken over state-of-the-art practicumruimten.

De studiebegeleiding en informatievoorzieningen komen tegemoet aan de behoeften van studenten. De korte communicatielijnen werken positief. Docenten en studenten kennen elkaar en weten elkaar te vinden. Via de studieloopbaanbegeleider wordt veel informatie verspreid.

Het panel vraagt aandacht voor mogelijke discrepantie in de stagekwaliteit tussen (academische) opleidingsscholen met gestructureerde begeleiding en stagescholen zonder gestructureerde begeleiding.

Kwaliteitszorg, standaard 9

Binnen het instituut en binnen de opleidingen wordt er veel geëvalueerd bij alle betrokken geledingen. De studenten voelen zich daardoor gehoord en docenten zijn vaak snel met het doorvoeren van verbeteringen in het onderwijs. Wel merkt het panel op dat het management van de lerarenopleidingen meer sturing kan geven door de kwaliteitsplannen binnen en tussen afdelingen nog verder af te stemmen evenals de te hanteren streefdoelen. Het is positief dat de opleidingen aandacht hebben voor de deling van verbeteracties in bijvoorbeeld de lunchbijeenkomsten met studenten. De werkveld- en alumni-enquêtes verdienen hernieuwde aandacht om de effecten van de onderwijsvernieuwingen op het functioneren van alumni te monitoren.

Toetsing, standaard 10

Het panel concludeert dat met de vernieuwing van het curriculum ook de toetsing en beoordeling in ontwikkeling zijn. Deze processen lopen en verdienen de nodige voortgang. Het panel is van mening dat de rubrics kunnen worden versterkt met scherpere invulling van de prestatie-indicatoren voor het bachelorniveau. Opleidingen kunnen door uitwisseling van ervaringen nog veel van elkaar leren qua gebruik van toetsmatrijzen en rubrics, kalibratie van oordelen en de borging door toets- en examencommissie. Dit past in het beeld van voorgenomen samenwerking tussen de afdelingen.

Het panel ziet dat docenten een diversiteit aan toetsvormen hanteren die past bij de verschillende leerlijnen en onderdelen. In de regel zijn de toetsen passend en van een goed niveau. Docenten vervullen in deze een voorbeeldrol ('dubbele-bodemprincipe') naar studenten. De scholing van docenten en de evaluatie van de toetsing mogen naar mening van het panel strakker worden aangezet.

Het panel concludeert dat de opleidingen met de afstudeerdossiers aantonen dat studenten de beoogde competenties behalen. Daarbij gaat veel aandacht uit naar het toetsen van de handelingsbekwaamheid van de studenten (vakspecifiek en de ontwikkeling van de beroepsrol). In de laatste jaren neemt, met de opzet van de onderzoekslijn en het praktijkonderzoek, de aandacht voor het conceptueel onderbouwen van het handelen (het denkniveau en het onderzoekend vermogen) toe. Het panel adviseert deze lijn in de diverse afstudeerwerken stevig door te zetten. Het panel is positief over de voorgenomen opname van het vakdidactisch werkstuk in het afstudeerdossier. Dit versterkt het inzicht in de vakdidactische kwaliteit en kan leiden tot een goede integratie met de vakinhoudelijke en de onderzoeksleerlijn. Uit gesprekken met alumni en werkveldvertegenwoordigers blijkt dat alumni gewild zijn in het werkveld en hun plek vinden in de scholen.

Aanbevelingen

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van het panel, in het bijzonder aangaande de duidelijke vastlegging van het beoogde bachelorniveau in de competentieset, het helder uitwerken van het centrale opleidings-didactische concept en de specifieke invulling van iedere opleiding daarvan in relatie tot het eigen vakgebied en de aanmoediging van het panel om de ingezette ontwikkelingen stevig door te zetten.

Advies van het visitatiepanel aangaande het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift

Van 27 oktober tot en met 30 oktober 2015 is het traject Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (PDG) van de NHL Hogeschool, Instituut Educatie en Communicatie bezocht en beoordeeld door een visitatiepanel. Het panel beoordeelt de opleiding als voldoende.

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De opleiding ontvangt voor standaard 1 het oordeel voldoende.

Het PDG-opleidingstraject sluit aan bij de behoefte in het werkveld tot het opleiden van zij-instromers. De eindkwalificaties PDG zijn duidelijk gerelateerd aan de landelijk vastgestelde kaders en competenties voor docenten vo en bve, specifiek de context van het mbo.

De uitgangspunten en de opzet van het PDG-traject zijn duidelijk geborgd doordat het werkveld (ECNO) nauw is betrokken bij de ontwikkeling en doordat de eindverantwoordelijkheid ligt bij een van examencommissie van IEC-NHL.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding ontvangt voor standaard 2 het oordeel goed.

Het PDG-programma heeft een heldere opbouw waarbij theorie (30 EC opleidingsdeel) en praktijk (30 EC werkplekleren, inclusief intervisie) elkaar afwisselen en versterken. Het programma is ontwikkeld in goed overleg met de mbo-instellingen. De samenwerking is goed. Het panel vindt het zeer positief dat deelnemers bij ieder blok en bij ieder eindproduct de koppeling van de theorie aan de praktijk expliciet moeten aangeven. Deelnemers worden uitgedaagd zelf aanvullende literatuur te zoeken en onderwerpen vanuit verschillende perspectieven te belichten. Het programma biedt mogelijkheden voor maatwerk via differentiatie in opdrachten. Docenten vervullen een voorbeeldrol en zetten veel activiteiten in om deelnemers te laten kennismaken met de in het mbo gangbare (didactische) methodieken. Via scholingsdagen is er gerichte afstemming met de coaches van de mbo-scholen. Nieuwe PDG-coaches worden gericht getraind.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding ontvangt voor standaard 3 het oordeel goed.

Pagina 6 van 18 De mix aan toetsvormen is rijk en passend. De toetsing is goed inzichtelijk voor alle betrokkenen. De procedures en beoordelingsformulieren zijn duidelijk uitgewerkt met goede aandacht voor bachelorniveau-indicatoren.

Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties

Aangezien er ten tijde van het visitatiebezoek nog geen eindwerkstukken van cursisten van het nieuwe curriculum aanwezig waren, is de kwaliteit van de eindwerkstukken nog niet vast te stellen.

Besluit

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de NHL Hogeschool te Leeuwarden in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 13 juni 2016 naar voren te brengen. Bij e-mail van 28 juni 2016 heeft de instelling laten weten geen feitelijke onjuistheden te hebben geconstateerd.

De NVAO besluit accreditatie te verlenen aan de hbo-bachelor Opleiding tot leraar voortgezet onderwijs van de tweede graad (240 EC; varianten: deeltijd, voltijd; locaties: Groningen, Leeuwarden) van de NHL Hogeschool te Leeuwarden in:

Nederlands
Engels
Duits
Frans
Fries
Aardrijkskunde
Geschiedenis
Maatschappijleer
Algemene Economie
Bedrijfseconomie
Wiskunde
Biologie
Natuurkunde
Scheikunde
Gezondheidszorg en Welzijn
Omgangskunde

De opleiding kent de volgende afstudeerrichtingen: algemeen vormend onderwijs en beroepsgericht onderwijs - in ontwikkeling. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleidingen als voldoende.

Dit besluit treedt in werking op 29 juli 2016 en is van kracht tot en met 28 juli 2022.

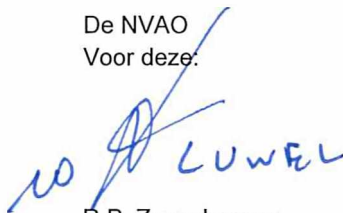
Advies

Op grond van het voorgaande adviseert de NVAO positief aan de instelling en het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over het Traject Pedagogisch Didactisch Getuigschrift (60 EC; variant: duaal; locatie: Leeuwarden en Groningen) van de NHL Hogeschool te Leeuwarden. Gezien dat de eindwerken van het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift er nog niet zijn, adviseert de NVAO dat het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap een afspraak maakt met de NHL om wanneer er een voldoende aantal

Pagina 7 van 18 eindwerken beschikbaar is van het Pedagogisch Didactisch Getuigschrift, doch uiterlijk na 3 jaar, een selectie van de eindwerken te laten beoordelen. Voor de opzet van deze beoordeling vertrouwt de NVAO op de interne kwaliteitszorg van de NHL omdat de NHL over een positieve ITK beschikt. De NVAO ontvangt graag een kopie van de rapportage aan het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap over de uitkomst van deze beoordeling.

Den Haag, 29 juli 2016

De NVAO
Voor deze:

R.P. Zevenbergen
(bestuurder)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Nederlands	Beoordeling door het panel Engels
Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende	Voldoende
Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.	Voldoende	Voldoende
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Goed
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.	Voldoende	Voldoende
	Personeel	6. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.	Voldoende
Voorzieningen	7. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende
	8. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	Voldoende	Voldoende
Kwaliteitszorg	9. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	Voldoende	Voldoende
Toetsing	10. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Voldoende	Voldoende
Gerealiseerde eindkwalificaties	11. De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Duits	Beoordeling door het panel Frans
Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende	Voldoende
Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.	Voldoende	Voldoende
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Goed	Goed
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.	Voldoende	Voldoende
Personeel	6. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende
Voorzieningen	7. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende
	8. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	Voldoende	Voldoende
Kwaliteitszorg	9. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	Voldoende	Voldoende
Toetsing	10. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Voldoende	Voldoende
Gerealiseerde eindkwalificaties	11. De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Fries	Beoordeling door het panel Aardrijkskunde
Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende	Voldoende
Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.	Voldoende	Voldoende
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.	Voldoende	Voldoende
Personeel	6. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende
Voorzieningen	7. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende
	8. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	Voldoende	Voldoende
Kwaliteitszorg	9. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	Voldoende	Voldoende
Toetsing	10. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Voldoende	Voldoende
Gerealiseerde eindkwalificaties	11. De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Geschiedenis	Beoordeling door het panel Maatschappijleer
Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende	Voldoende
Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.	Voldoende	Voldoende
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.	Voldoende	Voldoende
Personeel	6. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende
Voorzieningen	7. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende
	8. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	Voldoende	Voldoende
Kwaliteitszorg	9. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	Voldoende	Voldoende
Toetsing	10. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Voldoende	Voldoende
Gerealiseerde eindkwalificaties	11. De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Algemene Economie	Beoordeling door het panel Bedrijfseconomie
Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende	Voldoende
Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.	Voldoende	Voldoende
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.	Voldoende	Voldoende
Personeel	6. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende
Voorzieningen	7. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende
	8. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	Voldoende	Voldoende
Kwaliteitszorg	9. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	Voldoende	Voldoende
Toetsing	10. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Voldoende	Voldoende
Gerealiseerde eindkwalificaties	11. De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Wiskunde	Beoordeling door het panel Biologie
Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende	Voldoende
Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.	Voldoende	Voldoende
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.	Voldoende	Voldoende
Personeel	6. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende
Voorzieningen	7. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.	Goed	Goed
	8. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	Voldoende	Voldoende
Kwaliteitszorg	9. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	Voldoende	Voldoende
Toetsing	10. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Voldoende	Voldoende
Gerealiseerde eindkwalificaties	11. De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Natuurkunde	Beoordeling door het panel Scheikunde
Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende	Voldoende
Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.	Voldoende	Voldoende
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.	Voldoende	Voldoende
Personeel	6. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende
Voorzieningen	7. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.	Goed	Goed
	8. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	Voldoende	Voldoende
Kwaliteitszorg	9. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	Voldoende	Voldoende
Toetsing	10. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Voldoende	Voldoende
Gerealiseerde eindkwalificaties	11. De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel Gezondheidszorg en Welzijn	Beoordeling door het panel Omgangskunde
Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende	Voldoende
Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.	Voldoende	Voldoende
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.	Voldoende	Voldoende
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.	Voldoende	Voldoende
Personeel	6. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.	Voldoende	Voldoende
Voorzieningen	7. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.	Goed	Goed
	8. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.	Voldoende	Voldoende
Kwaliteitszorg	9. De opleiding wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.	Voldoende	Voldoende
Toetsing	10. De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Voldoende	Voldoende
Gerealiseerde eindkwalificaties	11. De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	Voldoende	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende	Voldoende

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel PDG
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren.	Goed
3. Toetsing	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.	Goed
4. Gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd.	n.v.t.
Eindoordeel		Voldoende

Kern panelleden

- Dr. ir. Q.H. Kools is lector 'Professionalisering van leraren en lerarenopleiders' bij Fontys Hogescholen Lerarenopleiding Tilburg. Daarnaast is zij voorzitter Programmaraad Praktijkgericht Onderzoek (PPO) van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO).
- Drs. H. Ploeger is senior onderwijs adviseur en docent economische opleidingen (Bedrijfseconomie en Accountancy), docent SQL en databases bacheloropleiding Informatica en docent onderzoek en afstudeerbegeleider master Learning & Innovation aan Hogeschool Windesheim; hij is tevens docent informatica aan Vrije Universiteit Amsterdam.
- Dr. ir. J. Buitink is als universitair hoofddocent en hoofd lerarenopleiding werkzaam bij de Lerarenopleiding van Rijksuniversiteit Groningen.
- Drs. J.W.G. van Meegen is sinds 2011 rector van het Maaslandcollege in Oss, nadat hij gedurende 20 jaar lid is geweest van de directie van Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, waaronder van 2005 tot 2010 directeur van de Lerarenopleidingen (ILS).
- De heer A.W.M. de Wilt volgt de hbo-bacheloropleiding Docent Tweedegraads Geschiedenis bij Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Vakdeskundige panelleden

- Nederlands: Prof. dr. M. Hajer is lector Educational Linguistics binnen het Kenniscentrum van de Faculteit Educatie bij Hogeschool Utrecht en hoogleraar aan de Malmö University, Faculty of Education and Society.
- Engels: Drs. G.J. Koopman is werkzaam bij IVLOS Universiteit Utrecht als lerarenopleider Engels, vakdidacticus Moderne Vreemde Talen, cluster coördinator Alfa cluster; Director of Studies Utrecht Teaching Academy (Utrecht). Daarnaast is hij voorzitter visitatieteam TTO scholen.
- Frans: Prof. dr. M. Simons is werkzaam bij Universiteit Antwerpen als vakdidacticus Frans en Spaans. Daarnaast is zij lid van de onderzoeksgroep DIDACTICA – vakdidactici verbonden aan het Instituut voor Onderwijs- en Informatiewetenschappen aan Universiteit Antwerpen.
- Duits: Drs. A.M.T.M. Janssen is docent Duits in de hbo-bachelor- en masteropleiding bij Fontys Lerarenopleiding Tilburg.
- Fries: Prof. dr. G.T. Jansma is hoogleraar Friese taal- en letterkunde aan de Faculteit der Letteren bij de Rijksuniversiteit Groningen.
- Aardrijkskunde: Dr. T. Bénéker is docent/onderzoeker Geografie, Educatie & Communicatie aan Universiteit Utrecht en lector vakdidactiek van de gammavakken aan Fontys Lerarenopleiding Tilburg.
- Geschiedenis: Drs. J.K.W. Riksen is vakdidacticus, mentor en docentopleider in het gammacluster van de universitaire lerarenopleiding (ulo) van het Onderwijscentrum Faculteit der Psychologie en Pedagogiek (FPP) bij Vrije Universiteit van Amsterdam.
- Maatschappijleer: Drs. C.H.T. Gelinck is hoofd Educatie bij ProDemos (Huis voor democratie en rechtsstaat, Den Haag).
- Economie: Drs. H.R. Goudsmit is vakdidacticus Economie/M&O aan de universitaire lerarenopleiding van het Onderwijscentrum VU. Sinds 2007 is hij tevens projectleider van het Landelijk Expertisecentrum Economie en Handel.
- Biologie: Drs. A.E. de Hullu heeft als lerarenopleider en nascholer, CLIL Expert en vakdidacticus Biologie bij de Universiteit van Leiden gewerkt.

- Pagina 18 van 18 – Natuurkunde: Ir. W. Sonneveld is vakdidacticus natuurkunde aan TULO/SEC TU Delft.
- Scheikunde: De heer E.H.M.H. de Kleijn is senior curriculumontwikkelaar Scheikunde/ Natuurwetenschappen bij de Stichting Leerplan Ontwikkeling in Enschede.
 - Wiskunde: Prof.dr. G. Zwaneveld was tot zijn emeritaat in 2011 hoogleraar professionalisering van de onderwijsgevende in Wiskunde en Informatica aan het Ruud de Moorcentrum [tegenwoordig Welten Insituut] van Open Universiteit.
 - Gezondheidszorg en Welzijn: Mevrouw A.G.M. van Dobbenburgh is werkzaam bij Hogeschool Leiden, momenteel als toetsdeskundige, voorzitter toetscommissie en docent onderwijskunde en vakinhoud bij de lerarenopleiding Gezondheidszorg en Welzijn en Omgangskunde.
 - Omgangskunde: Drs. J. Bolding is projectleider Utrechts Meester Docent, docent Master Leren en Innoveren en teamleider lerarenopleiding Omgangskunde bij Hogeschool Utrecht.

Panel Pedagogisch Didactisch Getuigschrift

- dr. ir. Q.H. Kools is lector 'Professionalisering van leraren en lerarenopleiders' bij Fontys Hogescholen Lerarenopleiding Tilburg. Daarnaast is zij voorzitter Programmaraad Praktijkgericht Onderzoek (PPO) van het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek (NRO);
- drs. H. Ploeger is senior onderwijs adviseur en docent economische opleidingen (Bedrijfseconomie en Accountancy), docent SQL en databases bacheloropleiding Informatica en docent onderzoek en afstudeerbegeleider master Learning & Innovation aan Hogeschool Windesheim; hij is tevens docent informatica aan Vrije Universiteit Amsterdam;
- dr. ir. J. Buitink is als universitair hoofddocent en hoofd lerarenopleiding werkzaam bij de Lerarenopleiding van Rijksuniversiteit Groningen;
- drs. J.W.G. van Meegen is sinds 2011 rector van het Maaslandcollege in Oss, nadat hij gedurende 20 jaar lid is geweest van de directie van Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, waaronder van 2005 tot 2010 directeur van de Lerarenopleidingen (ILS).
- A.W.M. de Wilt volgt de hbo-bacheloropleiding Docent Tweedegraads Geschiedenis bij Hogeschool van Arnhem en Nijmegen.

Het panel werd ondersteund door de volgende secretarissen (gecertificeerd) ir. M. Dekker-Joziase, drs. M. Klerks, M. Snel BHRM & BEd en Y. Griffioen-Kingma, auditoren van NQA.